

ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง: กรณีมีคำสั่งระงับ
สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง

Legal Problems Concerning the Powers of the Election Commission:
A Case Study of Temporary Suspension of Candidate Eligibility Prior to
the Official Announcement of Election Results

นันท์มนัส จันทราศัพท¹
Nanmanat Chantrasupt¹

Received: December 19, 2025

Revised: March 18, 2026

Accepted: April 27, 2026

บทคัดย่อ

การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยเป็นกลไกที่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมและแสดงออกถึงเจตจำนงทางการเมือง โดยประเทศไทยมีการจัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้ทำหน้าที่จัดการและกำกับดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จากการศึกษารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 และกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งพบว่า การเลือกตั้งในทุกระดับ ก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง ได้บัญญัติให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งออกคำสั่ง ระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราวได้และให้คำสั่งนั้นเป็นที่สิ้นสุด สหพันธ์การรวมอำนาจบริหารและอำนาจตุลาการไว้ในองค์กรเดียว ซึ่งเป็นการขัดต่อหลักการแบ่งแยกและการถ่วงดุลอำนาจภายใต้หลักการนิติรัฐ และเป็น การจำกัดสิทธิ เสรีภาพของบุคคลในการลงสมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเยอรมนีและฝรั่งเศสซึ่งใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและมีการเลือกตั้งในลักษณะเดียวกัน แต่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของฝ่ายตุลาการเพื่อแก้ไขปัญหาการใช้อำนาจเบ็ดเสร็จและคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

บทความนี้จึงเสนอว่า ควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในกรณีก่อนหรือกรณีภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้ง โดยกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องยื่นคำร้องต่อศาลและให้องค์กรตุลาการเป็นผู้วินิจฉัยแทน และเปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้โต้แย้งแสดงพยานหลักฐานต่อผู้คดีจนปราศจากข้อสงสัย

คำสำคัญ: คณะกรรมการการเลือกตั้ง คำสั่งระงับสิทธิเป็นการชั่วคราว ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50000 Assistant Professor, Lecturer Faculty of Law, Payap University, Mueang District, Chiang Mai Province 50000, Telephone 0659459826 Email : Nanmanat.ch@hotmail.com

Abstract

Democratic elections serve as a vital mechanism for citizen participation and the expression of political will. In Thailand, the Election Commission (ECT) is constitutionally mandated to administer and supervise electoral processes to ensure integrity, transparency, and impartiality. A legal inquiry into the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 (2017), the Organic Act on the Election Commission B.E. 2560 (2017), and ancillary electoral regulations reveals that the ECT is vested with the quasi-judicial authority to issue interlocutory orders suspending a candidate's right to stand for election prior to the official certification of results. The statutory stipulation that such administrative orders are final and non-appealable signifies a problematic convergence of executive and judicial functions within a single oversight body. This centralization of power inherently contravenes the core tenets of the Separation of Powers, the system of Checks and Balances, and the fundamental principles of the Rule of Law. Furthermore, it imposes a disproportionate restriction on the constitutionally guaranteed rights and liberties regarding candidacy. In a comparative context, jurisdictions such as Germany and France while adhering to similar democratic electoral frameworks delegate such adjudicative authority to the Judiciary. This institutional design serves as a safeguard against the exercise of arbitrary or absolute power, thereby ensuring the robust protection of candidates' fundamental rights and freedoms.

Therefore, relevant statutes should be amended to mandate that electoral adjudications, both pre- and post-certification, fall under judicial jurisdiction. Such reforms must uphold the right to due process, ensuring candidates can effectively contest allegations and present evidence under the 'beyond a reasonable doubt' standard.

Keywords: The Election Commission of Thailand (ECT), Temporary Suspension of Rights, Election Candidate

1. บทนำ

การเลือกตั้งเป็นหัวใจสำคัญตามหลักการประชาธิปไตย เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของการใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรง และเป็นกระบวนการที่ประชาชนสามารถเลือกสรรบุคคลที่ดีไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการใช้อำนาจปกครอง ระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ยึดหลักความเสมอภาค สิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ (สุวิทย์ ปัญญาวงศ์, 2554) โดยมีการตั้งองค์กรขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งและควบคุมให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สำหรับประเทศไทยมีการตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งเช่นกัน โดยก่อนปี พ.ศ. 2540 การเลือกตั้งอยู่ในการดูแลควบคุมของ

กระทรวงมหาดไทย ส่วนการวินิจฉัยเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นอำนาจของศาล ต่อมาในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้จัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นโดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมและจัดการเลือกตั้งแทนกระทรวงมหาดไทย และมีอำนาจวินิจฉัยสั่งให้มีการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้ แต่ด้วยปัญหาในการใช้และตีความเกี่ยวกับอำนาจที่ขาดความชัดเจน อีกทั้งการสั่งนั้นถือเป็นที่สุดและไม่อาจถูกตรวจสอบโดยองค์กรฝ่ายตุลาการได้ ทำให้เกิดปัญหาขึ้นทั้งในทางปฏิบัติและทางวิชาการจนนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดำเนินการจัดการเลือกตั้ง ให้องค์กรตุลาการมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ส่วนการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้น ก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งแล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัยแทน กระทั่งในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 องค์กร ตุลาการยังคงมีบทบาทในการกำกับดูแลการเลือกตั้งอยู่เช่นเดิม (ปณิชา ชูเชิดปานรังสี และคนอื่น ๆ, 2567) โดยบทบัญญัตินั้นแทบจะไม่ได้เปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญจากรัฐธรรมนูญฉบับเดิมโดยมาตรา 224(3) และมาตรา 225 กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการเลือกตั้งได้ และหากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า มีการกระทำการหรือรู้เห็นกับการกระทำที่มีลักษณะเป็นการทุจริตหรือทำให้การเลือกตั้งนั้นไม่ได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมให้มีอำนาจสั่งให้ระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราวได้เป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี ส่วนกรณีที่ได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งไปแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อให้ทำการวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป นอกจากนี้ ในมาตรา 26 และมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 มาตรา 132 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 รวมทั้งในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 ได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราวได้ หากก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า มีการกระทำการหรือรู้เห็นกับการกระทำที่มีลักษณะเป็นการทุจริตหรือทำให้การเลือกตั้งนั้นไม่ได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และให้คำสั่งนั้นเป็นที่สุดเช่นกัน

กรณีดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งองค์กรเดียวมีทั้งอำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ นอกจากจะเป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกินกว่าการจัดหรือดำเนินการเลือกตั้ง และการควบคุมให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตเที่ยงธรรม ซึ่งขัดต่อหลักการแบ่งแยกและหลักการถ่วงดุลอำนาจอันเป็นหลักการสำคัญของนิติรัฐแล้ว การกำหนดให้คำสั่งเป็นที่สุดนั้นยังเป็นการตัดโอกาสในการโต้แย้งและไม่ให้มีการตรวจสอบและทบทวนโดยองค์กรฝ่ายตุลาการด้วย อันเป็นสิทธิที่พึงมีและย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งขัดต่อหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอันเป็นหลักการสำคัญของนิติรัฐอีกด้วย ประกอบกับล่าสุดในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งยังอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวเช่นเดิม ดังนั้น บทความนี้จึงได้มุ่งวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง

โดยพิจารณาภายใต้หลักนิติรัฐ หลักการแบ่งแยกและถ่วงดุลอำนาจ และหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ พร้อมทั้งทำการเทียบเคียงกับต่างประเทศ ซึ่งมีการเลือกตั้งและใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเช่นเดียวกันเพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายของไทยต่อไป

2. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่สำคัญ

การดำเนินการจัดการเลือกตั้งและควบคุมให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมถือเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การดำเนินการดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพจึงต้องตั้งอยู่ภายใต้หลักการที่สำคัญต่าง ๆ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 หลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองประเภทหนึ่งที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน โดยมีหลักที่สำคัญ ได้แก่ (สมยศ เชื้อไทย, 2560)

1) อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน โดยอำนาจของรัฐต้องมีความเชื่อมโยงไปถึงประชาชน และประชาชนใช้อำนาจรัฐโดยตรงผ่านการเลือกตั้งและใช้อำนาจทางอ้อมผ่านองค์กรต่าง ๆ ของรัฐ

2) หลักเสียงข้างมาก โดยในการปกครองนั้นสะท้อนว่า การตัดสินใจโดยเสียงข้างมาก เป็นสิ่งที่ถูกต้อง และได้นำหลักเกณฑ์นี้มาใช้ในการเลือกตั้งองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน

3) ประชาธิปไตยโดยทางผู้แทน ปัจจุบันประชาธิปไตยโดยตรงไม่สามารถนำมาใช้ได้จึงเป็นการนำเอาการปกครองประชาธิปไตยโดยผู้แทนมาใช้แทน โดยใช้วิธีการเลือกตั้งให้เข้าไปทำหน้าที่แทน

ระบอบประชาธิปไตยมีความเกี่ยวพันและสนับสนุนกันกับหลักนิติรัฐ โดยประชาชนทุกคนมีความเท่าเทียมและเสมอภาค ผู้ที่จะมาทำหน้าที่เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองจะต้องควบคุมตรวจสอบได้

2.2 หลักการสำคัญของนิติรัฐ

นิติรัฐ คือ รัฐที่ยอมตนอยู่ใต้บังคับแห่งกฎหมายซึ่งรัฐเป็นผู้ตราขึ้น รัฐจะต้องมีการแบ่งแยกอำนาจที่ทุกองค์กรของรัฐจะต้องมีการถ่วงดุลและตรวจสอบการใช้อำนาจได้ และสาระสำคัญของนิติรัฐอยู่ที่การประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจของผู้ปกครอง โดยนิติรัฐเรียกร้องให้รัฐต้องยึดถือตามหลักสำคัญ 2 ประการ (โกเมศ ขวัญเมือง และพระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2565) ได้แก่

1) องค์กรของรัฐฝ่ายบริหารต้องไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นการล่วงล้ำสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตามที่รัฐธรรมนูญรับรองคุ้มครองไว้ให้แก่ประชาชน แต่จะทำได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายมอบอำนาจให้กระทำการนั้นได้

2) องค์กรของรัฐฝ่ายนิติบัญญัติจะต้องไม่ตรากฎหมายให้อำนาจแก่องค์กรของรัฐฝ่ายบริหาร ล่วงล้ำเข้าไปในแดนแห่งสิทธิเสรีภาพของประชาชนเกินขอบเขตแห่งความจำเป็น เพียงเพื่ออ้างไว้ซึ่งผลประโยชน์สาธารณะส่วนรวมเท่านั้น

นอกจากนี้ ในนิติรัฐการควบคุมการกระทำขององค์กรฝ่ายบริหารไม่ให้ขัดต่อกฎหมาย และการควบคุมกฎหมายไม่ให้ขัดต่อรัฐธรรมนูญจะต้องให้เป็นอำนาจหน้าที่ของฝ่ายตุลาการตามหลักการ

ควบคุมตรวจสอบโดยฝ่ายตุลาการที่เป็นอิสระอย่างแท้จริง และปราศจากการครอบงำของฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ (วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, 2540)

2.3 หลักแบ่งแยกอำนาจและการถ่วงดุลอำนาจ

หลักแบ่งแยกอำนาจ คือ อำนาจออกกฎหมายโดยฝ่ายนิติบัญญัติ อำนาจบริหารราชการ โดยฝ่ายบริหาร และอำนาจตัดสินคดีโดยฝ่ายตุลาการ โดยนิติรัฐจะเกิดขึ้นไม่ได้ในระบบการปกครองที่รวมอำนาจไว้ในองค์กรเดียวและไม่มีการควบคุมตรวจสอบซึ่งกันและกัน เพราะอำนาจทั้งสามไม่ได้แบ่งแยกออกจากกันโดยเด็ดขาด แต่ยังมีกรถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันอยู่ (มานิตย์ จุมปา, 2541) โดยการตรวจสอบ คือ การที่ฝ่ายหนึ่งมีอำนาจในการจำกัด ยับยั้ง หรือวิจารณ์การกระทำของอีกฝ่าย ส่วนการถ่วงดุล คือ การสร้างกลไกขึ้นเพื่อให้ฝ่ายต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมและแบ่งปันอำนาจเพื่อให้เกิดความสมดุลต่อกัน โดยจะไม่ทำให้อำนาจใดอำนาจหนึ่งมีอำนาจโดยเบ็ดเสร็จสิ้นเชิง และในขณะเดียวกันก็จะไม่ทำให้อำนาจใดอำนาจหนึ่งตกอยู่ภายใต้อำนาจอื่นซึ่งจะทำให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้รับความคุ้มครอง อันเป็นความมุ่งหมายประการสำคัญของหลักนิติรัฐ (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2545)

2.4 หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

สิทธิในเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลเป็นพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเกี่ยวพันกันกับหลักนิติรัฐ รัฐเสรีประชาธิปไตยยอมรับหลักความเป็นอิสระของปัจเจกบุคคล รัฐต้องเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล การแทรกแซงจะทำได้ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น จึงได้มีการนำหลักการแบ่งแยกอำนาจมาใช้เพื่อให้แต่ละอำนาจควบคุมตรวจสอบซึ่งกันและกัน และเพื่อให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนนั้นได้รับความคุ้มครอง นอกจากนี้ ยังมีหลักการอื่น ๆ ที่เป็นหลักประกันแก่สิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลไม่ให้ถูกละเมิดจากรัฐ อาทิ หลักการจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องมีผลบังคับเป็นการทั่วไป หรือหลักประกันการใช้สิทธิในทางศาล โดยหลักประกันทั้งหลายจะไม่มีควมหมายใดเลยหากไม่ให้สิทธิแก่ปัจเจกบุคคลในการโต้แย้งการกระทำของรัฐ ดังนั้น หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการถูกกระทบสิทธิที่สำคัญที่สุด คือ ประชาชนต้องเข้าถึงองค์กรตุลาการได้ (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2545)

3. การจัดการเลือกตั้งและการตรวจสอบการเลือกตั้งของต่างประเทศ

ประเทศต่าง ๆ ที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยนั้นต่างมีองค์กรที่ทำหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งและควบคุมการเลือกตั้งเพื่อให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และทำหน้าที่ตรวจสอบการเลือกตั้งให้เป็นธรรมและเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยที่น่าสนใจได้แก่

3.1 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

สำหรับประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี คณะกรรมการการเลือกตั้งเรียกว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งสหพันธ์ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2539) โดยมีกฎหมายเลือกตั้ง (Federal Election Law) ที่กำหนดเกี่ยวกับวิธีการและองค์กรจัดการเลือกตั้ง และด้วยการปกครองแบบสหพันธ์ องค์กรที่จัดการเลือกตั้งจึงมีลำดับชั้นเป็นชุดต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับเขตเลือกตั้ง ระดับรัฐและระดับสหพันธ์ (บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, 2535) และคณะกรรมการในทุกระดับจะมีการแยกขาดจาก

หน่วยงานของรัฐบาลเพื่อประกันความเป็นกลาง โดยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรุปได้ดังนี้ (วิฑูรย์ วงษ์ปัญญา, 2554)

1) คณะกรรมการการเลือกตั้งทุกระดับมีอำนาจและหน้าที่ในการดำเนินการเลือกตั้ง และมีหน้าที่รวมคะแนนในระดับของตน

2) การเลือกตั้งโดยตรงหรือแบบแบ่งเขต คณะกรรมการการเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการรวมคะแนน พิจารณาตัดสินการเลือกตั้ง และประกาศผลการเลือกตั้ง

3) การเลือกตั้งแบบสัดส่วน คณะกรรมการการเลือกตั้งระดับสหพันธ์จะเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสิน คำนวณจำนวนที่นั่งที่แต่ละพรรคจะได้รับ และรวบรวมผลการเลือกตั้งทั้งประเทศ

ทั้งนี้ มีการควบคุมการเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์เที่ยงธรรมโดยองค์กรศาล และมีบทกำหนดความผิดและโทษไว้ชัดเจนในกฎหมายอาญา อาทิ การลอบลวงผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การให้สินบนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ความผิดนั้นเป็นเหตุฟ้องศาลให้สั่งให้การเลือกตั้งนั้นเป็นโมฆะได้ (บุญศรี มิ่งวงศ์อุโฆษ, 2535) โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ควบคุมการเลือกตั้ง ตรวจสอบสมบัติของผู้สมัคร พิจารณาคำอุทธรณ์ การประกาศรับรองหรือไม่รับรองผลการเลือกตั้งทั้งระดับประเทศ ระดับมลรัฐ และระดับเขต ส่วนการกระทำที่เป็นเหตุให้มีการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีเพียงกรณีเดียว คือ การใช้สิทธิที่เป็นปฏิปักษ์ต่อหลักประชาธิปไตย อาทิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพทางวิชาการ เสรีภาพการชุมนุม ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจเพิกถอนสิทธิที่ถูกใช้ในทางที่เป็นปฏิปักษ์นั้นได้ และในระหว่างเวลาที่มีการสั่งเพิกถอนสิทธิข้างต้นนั้น ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และสิทธิสมัครรับเลือกตั้งด้วย โดยองค์กรที่มีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง คือ ศาลยุติธรรมและศาลรัฐธรรมนูญ โดยศาลยุติธรรมจะมีอำนาจเพิกถอนในคดีอาญาเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 2 - 5 ปี และทั้งศาลยุติธรรมและศาลรัฐธรรมนูญต้องห้ามไม่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งย้อนหลังได้ (วิฑูรย์ วงษ์ปัญญา, 2554) ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งจะไม่มีอำนาจดังกล่าว

3.2 ประเทศฝรั่งเศส

รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1958 ของประเทศฝรั่งเศสบัญญัติเกี่ยวกับคณะตุลาการรัฐธรรมนูญไว้เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ไว้เป็นพิเศษ เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจโดยเฉพาะตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2548) มีอำนาจหน้าที่จัดการเลือกตั้ง รวมถึงยังมีองค์กรอื่น ๆ ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อาทิ คณะกรรมการพิจารณาผลการสำรวจความคิดเห็นสาธารณะเกี่ยวกับการเลือกตั้ง คณะกรรมการตรวจบัญชีค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งและการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง ซึ่งกำกับดูแลการเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ส่วนการเลือกตั้งประธานาธิบดี คือ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการกำกับการเลือกตั้งประธานาธิบดีแห่งชาติ (กิตติพัฒน์ สุวรรณนัจศิริ, 2555) โดยทำหน้าที่ในการดูแลตรวจสอบความถูกต้องในการเลือกตั้งประธานาธิบดีและตรวจสอบข้อร้องเรียนและประกาศผลการเลือกตั้ง (Constitutional Council, Article 58, 2024) รวมทั้งพิจารณาชี้ขาดความถูกต้องในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในกรณีที่มีการคัดค้านการเลือกตั้งดังกล่าว (Constitutional Council, Article 59, 2024)

การตรวจสอบข้อโต้แย้งการเลือกตั้งของประเทศฝรั่งเศสนั้นอยู่ในอำนาจของศาล โดยบางเรื่องเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ บางเรื่องเป็นของศาลปกครอง บางเรื่องเป็นอำนาจของทั้งสองศาล แต่การโต้แย้งคัดค้านคำวินิจฉัยสามารถทำได้ต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ โดยแนวบรรทัดฐานของศาลปกครองวางหลักไว้ว่า ถ้าเป็นการออกเสียงเลือกตั้งหรือการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ แต่ถ้าเป็นเรื่องการจัดการเลือกตั้งให้เป็นอำนาจของศาลปกครอง (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2548) แม้ว่าคณะกรรมการรัฐธรรมนูญจะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ แต่องค์ประกอบของคณะเป็นการผสมกันระหว่างบุคลากรของตุลาการและอดีตประธานาธิบดี รวมทั้งยังกำหนดให้การตรวจสอบข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้นอยู่ในอำนาจการตรวจสอบของศาล ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือในความเป็นกลาง การคุ้มครองสิทธิของพลเมืองและการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน

4. วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรณีมีคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งถือเป็นหัวใจสำคัญตามหลักการของประชาธิปไตยที่มีผู้แทนมาจากประชาชน การจัดการเลือกตั้งนอกจากจะต้องดำเนินไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมแล้ว ยังต้องไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของประชาชนด้วย โดยพิจารณา ดังนี้

4.1 กฎหมายของประเทศไทยที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระที่มีความเป็นอิสระทั้งด้านนโยบาย ด้านการบริหาร สำนักงาน และด้านงบประมาณ โดยมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการจัดการเลือกตั้ง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง (โคทม อาริยา, 2544) การสนับสนุน ควบคุมผู้สมัครและพรรคการเมือง และบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง โดยรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในมาตรา 222 ถึงมาตรา 227 กำหนดอำนาจหน้าที่ที่สำคัญไว้ อาทิ

- 1) จัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาหรือฝ่ายบริหารทุกระดับ และวุฒิสภา
- 2) ควบคุมดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีอำนาจสืบสวน หรือไต่สวนตามที่จำเป็นหรือที่เห็นสมควร
- 3) มีอำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการเลือกตั้ง และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยหรือทุกหน่วย
- 4) สั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้นั้นกระทำการหรือรู้เห็นกับการกระทำความผิดของบุคคลอื่นที่มีลักษณะเป็นการทุจริตหรือทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกไม่ได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม
- 5) ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อให้สั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกรณีภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้ง

เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่กฎหมายกำหนดและมีประสิทธิภาพ จึงมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 เพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง อำนาจ หน้าที่ การสืบสวน การไต่สวน และการดำเนินคดี

รวมถึงการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งในด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการจัดการทรัพย์สิน และได้กำหนดไว้ในกฎหมายที่ให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาในระดับต่าง ๆ อาทิ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ทั้งนี้ อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น โดยเฉพาะในกรณีของการออกคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง มีกฎหมายสำคัญที่ให้อำนาจไว้ ดังนี้

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 (2560)

ในมาตรา 224(4) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่สั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้นั้นได้กระทำการหรือรู้เห็นกับการกระทำที่มีลักษณะเป็นการทุจริต หรือทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และในมาตรา 225 ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ถ้าผู้กระทำการนั้น เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราวตามมาตรา 224(4) ได้ และคำสั่งดังกล่าวให้เป็นที่สุด

2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560

ในมาตรา 26 วรรคสามและวรรคสี่ กำหนดให้ในระหว่างการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนมีอำนาจออกคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครผู้ใดไว้เป็นการชั่วคราวกรณีที่ได้ผลการสืบสวนหรือไต่สวนตามมาตรา 26 วรรคหนึ่ง (2) หรือตามมาตรา 41 และในมาตรา 4 วรรคสี่ กำหนดให้การเลือกตั้งนั้นหมายความรวมถึงการเลือกตั้งทุกระดับ

นอกจากนี้ กฎหมายที่ให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ทั้งมาตรา 132 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 ได้มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวไว้สำหรับคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ด้วยเช่นกัน

4.2 บทวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรณีมีคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง

ประเทศไทยได้มีการจัดการเลือกตั้งมาหลายครั้ง โดยในพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 ให้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลและดำเนินการจัดการเลือกตั้ง ทั้งการเลือกตั้งผู้แทนตำบลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของฝ่ายตุลาการ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารที่มีอำนาจหน้าที่จัดการเลือกตั้งโดยเป็นไปตามหลักการแบ่งแยกและถ่วงดุลอำนาจซึ่งเป็นหลักการสำคัญของนิติรัฐ และถือเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ต่อมารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้จัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้น และให้มีสถานะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ โดยให้มีอำนาจหน้าที่อย่างครบวงจร ตั้งแต่การออกระเบียบกฎเกณฑ์ วิธีการเลือกตั้ง การจัดและให้มีการเลือกตั้ง ตลอดจนการตรวจสอบและวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับ

การเลือกตั้งทั้งก่อนและหลังการประกาศผลการเลือกตั้ง รวมถึงการใช้อำนาจลงโทษเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งเดิมเป็นของฝ่ายตุลาการด้วย โดยให้เป็นอำนาจเด็ดขาดและเป็นที่สุดที่ไม่ต้องมีการตรวจสอบจากองค์กรอื่นอีก ต่อมารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ได้มีการเปลี่ยนแปลงอำนาจการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งอีกครั้ง โดยให้มีแต่กรณีก่อนประกาศผลการเลือกตั้งเท่านั้น หากประกาศผลการเลือกตั้งไปแล้วให้มีอำนาจเพียงทำความเข้าใจและยื่นคำร้องต่อองค์กรฝ่ายตุลาการเพื่อให้วินิจฉัยชี้ขาดต่อไป กระทั่งมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ได้มีการยกเลิกอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งทั้งก่อนและหลังการประกาศผลการเลือกตั้ง และให้เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการฝ่ายเดียวในการวินิจฉัยชี้ขาด เพื่อดำรงไว้ซึ่งหลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการถ่วงดุลอำนาจ และเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยองค์กรตุลาการ

หากพิจารณาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 พบว่า ยังให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งในการวินิจฉัยชี้ขาดและลงโทษผู้กระทำความผิดไว้อยู่ จะเห็นได้จากมาตรา 224(4) และมาตรา 225 ก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งกระทำหรือรู้เห็นกับการกระทำที่มีลักษณะเป็นการทุจริตหรือทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราวได้เป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เว้นแต่เป็นกรณีภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง นอกจากนี้ ในมาตรา 132 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 และมาตรา 26 วรรคสาม และวรรคสี่แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 ที่บัญญัติกำหนดอำนาจหน้าที่ดังกล่าวให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งด้วยเช่นกัน และกำหนดให้นำมาใช้กับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ดังกรณีตัวอย่าง อาทิ

1) กรณีคำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ 31/2562 สั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของนายสุรพล เกียรติไชยากร ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 8 จังหวัดเชียงใหม่ พรรคเพื่อไทย ไว้เป็นการชั่วคราว 1 ปี ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง เนื่องจากมีพฤติการณ์เข้าข่ายผิดพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 73(2) ต่อมาได้ส่งเรื่องไปยังศาลฎีกาเพื่อขอให้สั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง แต่ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ไม่ได้กระทำความผิดตามคำร้อง และได้พิพากษายกคำร้องในคดีดังกล่าว (คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง คดีหมายเลขแดงที่ 4209/2563)

2) กรณีตามคำร้องขอต่อศาลฎีกาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายหลังประกาศผลการเลือกตั้งนางสาวเกศกมล เปลี่ยนสมัย สมาชิกวุฒิสภา ใช้คำว่า “ศาสตราจารย์” ทั้งที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งเป็นศาสตราจารย์ตามกฎหมายของประเทศไทยลงสมัครสมาชิกวุฒิสภา อันเป็นการทุจริตในการเลือกทำให้การเลือกไม่ได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 226 และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 มาตรา 62

ต่อมาศาลฎีกามีคำพิพากษาสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของนางสาวเกศกมล เปลี่ยนสมัย เป็นเวลา 10 ปี (คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง คดีหมายเลขแดงที่ สด สว 1/2569)

สิทธิการลงสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลถือเป็นสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ที่พลเมืองพึงมีและได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 25 วรรคแรก เป็นส่วนสำคัญของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยที่มีผู้แทนมาจากประชาชน เป็นหลักการสำคัญที่สัมพันธ์กับหลักนิติรัฐ และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 25 วรรคสาม ที่กำหนดให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพสามารถยกเอาบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาล หรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ ดังนั้น กรณีก่อนที่จะมีการประกาศผลการเลือกตั้ง การกำหนดอำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งให้สามารถสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวได้ และให้คำสั่งดังกล่าวนี้เป็นที่สุดจึงเป็นการให้อำนาจในลักษณะที่เป็นการตัดสิทธิและเสรีภาพของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นสิทธิที่พึงมีและได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ โดยมีปัญหาที่ต้องพิจารณา ดังนี้

1) การให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เป็นไปตามหลักการของนิติรัฐ

รัฐที่เป็นนิติรัฐจะต้องมีหลักการแบ่งแยกอำนาจที่ทุกองค์กรของรัฐจะต้องมีการถ่วงดุล และตรวจสอบการใช้อำนาจได้ หลักนิติรัฐไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในระบบการปกครองที่รวมอำนาจไว้ในองค์กรเดียวและไม่มีการควบคุมตรวจสอบซึ่งกันและกัน โดยอำนาจทั้งสามไม่ได้แบ่งแยกออกจากกัน โดยเด็ดขาด แต่ยังมีถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันอยู่ การปกครองของไทยได้มีการแบ่งแยกอำนาจเป็นสามฝ่ายเช่นกัน คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ โดยทุกฝ่ายจะมีจุดยึดโยงของอำนาจหน้าที่เพื่อตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันเพื่อไม่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จและเป็นการประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจของรัฐ

เมื่อพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 พบว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเกือบเบ็ดเสร็จในการบริหารจัดการเลือกตั้ง ทั้งอำนาจนิติบัญญัติ เช่น การออกระเบียบ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อำนาจการบริหาร เช่น การจัดหรือดำเนินการให้มีการเลือกตั้ง และอำนาจตุลาการ เช่น การสั่งระงับยับยั้งหรือยกเลิกการเลือกตั้ง โดยเฉพาะกรณีการสั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราว เป็นกรณีองค์กรเดียวแต่มีอำนาจถึงสามฝ่ายซึ่งขัดต่อหลักการแบ่งแยกและการถ่วงดุลอำนาจที่เป็นหลักสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยใต้นิติรัฐ ซึ่งการทบทวนตรวจสอบการใช้อำนาจมหาชนโดยองค์กรฝ่ายตุลาการนั้นถือเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญ

การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นการใช้อำนาจมหาชนที่มีผลกระทบต่อสิทธิต่าง ๆ ของบุคคล โดยเฉพาะการสั่งให้ระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราว ซึ่งกระทบต่อสิทธิของผู้สมัครโดยตรง นอกจากต้องให้ออกาสโต้แย้งได้แล้วควรต้องให้มีการตรวจสอบทบทวนโดยองค์กรฝ่ายตุลาการได้เพื่อประกันการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจ

รัฐตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด รวมถึงการกำหนดให้คำสั่งนั้นเป็นที่สุดและไม่สามารถโต้แย้งโดยการใช้สิทธิทางศาลได้ ยิ่งเป็นการใช้อำนาจในลักษณะที่ตัดสิทธิเสรีภาพของผู้สมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นสิทธิที่พึงมีและย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญซึ่งขัดกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 25 วรรคสามที่กำหนดให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญสามารถยกเอาบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

2) ความเป็นอิสระของผู้วินิจฉัยและหลักการวินิจฉัยลงโทษขององค์กรที่แตกต่างกัน

หลักนิติรัฐ คือ การควบคุมตรวจสอบโดยฝ่ายตุลาการที่เป็นอิสระอย่างแท้จริงและปราศจากการครอบงำของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ ดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา 188 วรรคสอง ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย โดยหลักประกันการใช้สิทธิในทางศาลเป็นหลักสำคัญในการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพแก่บุคคลที่ประชาชนต้องสามารถเข้าถึงองค์กรตุลาการได้ อีกประการ คือ หลักการจำกัดสิทธิเสรีภาพต้องมีผลบังคับเป็นการทั่วไปและไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง ดังที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 27 วรรคแรก บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิ และเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

เมื่อพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 และกฎหมายที่ให้ได้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น กรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้นั้นกระทำการหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่นที่มีลักษณะเป็นการทุจริต หรือทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตเที่ยงธรรมไว้ 2 ลักษณะ คือ ก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง ให้มีอำนาจในการสั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครนั้นไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี และให้คำสั่งนั้นเป็นที่สุด ส่วนกรณีภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งนั้นแทน และกรณีที่มีการพิพากษาว่าผิดตามที่ถูกร้อง ให้สั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาสิบปี

กรณีดังกล่าวต่างกันเพียงว่า ได้มีการพบว่ามีการกระทำความผิดนั้นก่อนหรือภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้ง แต่กระบวนการที่กำหนดไว้สำหรับการพิจารณาและวินิจฉัยลงโทษนั้นมีความแตกต่างกันมาก ประการแรก การวินิจฉัยโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งและโดยศาลฎีกานั้นแตกต่างกัน โดยเฉพาะความเป็นอิสระ เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง แม้จะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ แต่การเข้าสู่ตำแหน่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 ในมาตรา 11 และมาตรา 12 ยังยึดโยงอยู่กับฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ โดยคณะกรรมการสรรหาส่วนหนึ่งถูกกำหนดให้ประกอบด้วยประธานสภาผู้แทนราษฎรและผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร และผู้ที่ได้รับการสรรหาขึ้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาอีกด้วย จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งยังอาจมีการครอบงำจากฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ และไม่เป็นอิสระอย่างแท้จริงต่อการวินิจฉัยชี้ขาดและการพิจารณาลงโทษ ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อผลของการเลือกตั้งและอาจเป็นที่เคลือบแคลงสงสัยในความเป็นกลางและผลของการวินิจฉัยชี้ขาดได้

ต่างจากกรณีศาลเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดและมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากศาลไม่มีความยึดโยงสัมพันธ์กับฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ โดยผู้พิพากษาและตุลาการได้รับความคุ้มครองความมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ทำให้การวินิจฉัยชี้ขาดและการลงโทษสามารถทำได้อย่างเที่ยงธรรม ปราศจากการแทรกแซง และไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อมจึงสามารถประกันความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแก่บุคคลได้มากกว่า และประการที่สอง หลักการวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลฎีกานั้นแตกต่างกัน โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจะใช้หลักการพิสูจน์พยานหลักฐานโดยใช้มาตรฐานการชั่งน้ำหนักพยานในระดับ “อันควรเชื่อ” ก็สามารถตัดสินและลงโทษได้ แต่ในการวินิจฉัยของศาลใช้หลักการตามหลักคดีอาญา คือ ต้องได้สวนพยาน “จนปราศจากข้อสงสัยว่ามีการกระทำความผิดจริงหรือไม่” จึงจะมีคำพิพากษาและสั่งลงโทษ หากมีข้อสงสัยศาลจะใช้หลักการยกประโยชน์ให้กับจำเลย จะเห็นได้ว่า กรณีการกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันหรือกรณีเดียวกัน ต่างกันเพียงว่าได้มีการพบการกระทำความผิดนั้นก่อนหรือภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งเพียงเท่านั้น แต่กระบวนการและหลักการวินิจฉัยลงโทษนั้นกลับถูกกำหนดไว้ให้มีความแตกต่างกัน นอกจากนั้น โทษที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่กระทำความผิดจะพึงได้รับก็ต่างกัน กรณีการวินิจฉัยลงโทษโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะได้รับโทษถูกสั่งให้ระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี แต่กรณีการวินิจฉัยลงโทษโดยศาลฎีกาจะได้รับโทษโดยการถูกสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาสิบปี

กรณีเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้นั้นกระทำการหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่นที่มีลักษณะเป็นการทุจริตหรือทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตเที่ยงธรรม แตกต่างกันเพียงว่าได้มีการพบว่ามีการกระทำความผิดนั้นก่อนหรือภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งเพียงเท่านั้นแต่กฎหมายกำหนดให้กระบวนการวินิจฉัย องค์การที่จะทำการวินิจฉัย และโทษที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมาก จึงขัดกับหลักการสำคัญหลายประการ ทั้งหลักการควบคุมตรวจสอบโดยฝ่ายตุลาการ อันเป็นหลักการที่สำคัญของนิติรัฐ รวมทั้งหลักการประกันการใช้สิทธิในทางศาล ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่ประชาชนต้องเข้าถึงองค์กรตุลาการได้และขัดกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 27 วรรคแรก ที่กำหนดให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายมีสิทธิและเสรีภาพ และต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

กรณีปัญหาดังกล่าว เมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับประเทศที่มีการใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและเมืองครุฑที่ทำหน้าที่ในการจัดการและควบคุมการเลือกตั้ง ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งสหพันธ์ และระบบการเลือกตั้งจะมีการควบคุมให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์เที่ยงธรรมโดยองค์กรศาล คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีบทบาทในการตรวจสอบและควบคุมการเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างถูกต้อง ตรวจสอบสมบัติของผู้สมัคร พิจารณาคำอุทธรณ์ และประกาศรับรองผลการเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศ มลรัฐ และเขต และองค์กรที่มีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้ คือ ศาลยุติธรรมและศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนในประเทศฝรั่งเศส แม้จะมีคณะตุลาการรัฐธรรมนูญซึ่งมีสถานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่กำกับดูแล การเลือกตั้งในระดับชาติ และในระดับท้องถิ่น แต่การ

ตรวจสอบข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง โดยทั้งสองประเทศดังกล่าว อำนาจในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้นถูกกำหนดให้เป็นอำนาจของศาล เพื่อทำให้เกิดความน่าเชื่อถือในความเป็นกลางและเป็นการคุ้มครองสิทธิของพลเมือง และเป็นการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน

ทั้งนี้ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 รวมถึงกฎหมายที่ได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น กรณีก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราว และให้คำสั่งนั้นเป็นที่สุด นอกจากขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจและหลักการถ่วงดุลอำนาจแล้ว ยังขัดกับหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอันเป็นหลักการสำคัญของนิติรัฐอีกด้วย และก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีกหลายประการดังที่ได้วิเคราะห์มาในข้างต้น ดังนั้น จึงควรมีการยกเลิก แก้ไข และเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นไปตามหลักการสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและหลักนิติรัฐ และเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เช่นเดียวกับกรณีของการสั่งภายหลังจากการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว

Table 1: Comparative Table on the Exercise of Authority to Issue Orders for the Revocation of Electoral Rights

| Country | Before the Announcement of Election Results | After the Announcement of Election Results | The Rule of Law | Disadvantages |
|----------|---|--|---|--|
| Thailand | The Election Commission of Thailand (ECT) | Supreme Court | Contrary to the Principle of the Rule of Law. | - Precludes Judicial Review and Reconsideration by the Courts and Bars any Challenge through Judicial Remedies. -The Adjudicator, or the Election Commission, Lacks Independence in its Adjudication. |
| Germany | Courts of Justice / Constitutional Court | Courts of Justice / Constitutional Court | In accordance with the principle | - |
| France | Administrative Court | Administrative Court | In accordance with the principle | - |

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ปัจจุบันประเทศไทยมีคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 และรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ได้มีการแก้ไขเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาโดยตลอด เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในหลาย ๆ ประการที่เกิดขึ้น แต่บทบัญญัติมาตรา 224(3) มาตรา 225 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 26 มาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 และในกฎหมายที่ให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาและผู้บริหารท้องถิ่น กรณีก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งที่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราว และให้คำสั่งนั้นเป็นที่สุด เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้นั้นกระทำหรือรู้เห็นกับการกระทำที่มีลักษณะเป็นการทุจริตหรือทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ซึ่งจะเห็นได้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเกือบจะเบ็ดเสร็จในการบริหารจัดการเลือกตั้ง ทั้งอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ เป็นองค์กรเดียวแต่มีอำนาจถึงสามฝ่ายซึ่งขัดต่อหลักการแบ่งแยกและการถ่วงดุลอำนาจที่เป็นหลักสำคัญของระบอบประชาธิปไตยภายใต้นิติรัฐ และการให้คำสั่งเป็นที่สุดโดยไม่สามารถโต้แย้งทางศาลได้เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล อันเป็นสิทธิที่พึงมีและควรได้รับความคุ้มครอง ซึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 25 ที่กำหนดให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับ ความคุ้มครองสามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ เมื่อเทียบกับกรณีภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งที่ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อให้สั่งการนั้นแทน การกระทำที่แตกต่างกันเพียงแค่ว่าพบการกระทำนั้นก่อนหรือหลังการประกาศผลการเลือกตั้ง แต่กำหนดให้การวินิจฉัยชี้ขาดโดยองค์กรที่ต่างกันย่อมเกิดปัญหา ประการแรก การวินิจฉัยโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ยังยึดโยงกับฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ ปฏิเสธไม่ได้ว่ายังมีโอกาสการครอบงำจากฝ่ายการเมือง ต่างจากกรณีศาลเป็นผู้วินิจฉัยซึ่งศาลได้รับความคุ้มครองความมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย ประการที่สอง หลักการวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้มาตรฐานการชั่งน้ำหนักพยานในระดับ “อันควรเชื่อ” ก็สามารถตัดสินและลงโทษได้ แต่ของศาลต้อง “จนปราศจากข้อสงสัย” ถึงจะพิพากษาและสั่งลงโทษได้ กรณีดังกล่าวจึงขัดกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 27 ที่กำหนดให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

จากกรณีปัญหาดังกล่าว จึงควรมีการยกเลิก แก้ไข และเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นไปตามหลักการที่สำคัญ โดยพิจารณาได้ตามข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.2 ข้อเสนอแนะ

1) ควรยกเลิกบทบัญญัติมาตรา 224(4) และมาตรา 225 แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 เพื่อเป็นการยกเลิกบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งที่ไม่เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจและหลักการถ่วงดุลอำนาจซึ่งเป็นหลักการสำคัญของนิติรัฐ และที่เป็นการตัดสิทธิเสรีภาพของผู้สมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นสิทธิที่พึงมีและย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ

2) ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของมาตรา 226 วรรคแรก แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 เป็นดังนี้
 “มาตรา 226 ก่อนหรือภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือกแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง หรือการเลือกหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น...” เพื่อเป็นการรวมกรณีไม่ว่าก่อนหรือภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นกรณีเดียวกัน โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น ซึ่งนอกจากจะทำให้เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจและหลักการถ่วงดุลอำนาจอันเป็นหลักการสำคัญของนิติรัฐ และจะไม่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่จะสามารถยกเอาบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้แล้ว ยังเป็นการแก้ไขปัญหาความไม่เป็นอิสระของผู้วินิจฉัยและหลักการวินิจฉัยลงโทษที่แตกต่างกันอีกด้วย

3) ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 226/1 ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ดังนี้

“มาตรา 226/1 บทบัญญัติของกฎหมายซึ่งขัดกับมาตรา 226 วรรคแรก ให้มีผลเป็นอันยกเลิกไปกรณีมีบทบัญญัติบางส่วนที่ขัดกับมาตรา 226 วรรคแรก ให้มีผลเป็นอันยกเลิกไปเฉพาะส่วนที่ขัด” เพื่อให้บทบัญญัติของทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 เป็นไปตามหลักการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนด

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพัฒน์ สุวรรณนัจศิริ. (2555). *การตรวจสอบการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งโดยองค์กรตุลาการ* [วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต]. ThaiLIS Digital Collection.
- โกเมศ ขวัญเมือง และพระครูวินัยธรสุริยา สุริโย. (2565). *กฎหมายการปกครองว่าด้วยหลักนิติรัฐในสังคมไทย*. วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ มหาวชิราวุฒิมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 9(4), 374-386. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/260885/173480>
- โคทม อาริยา. (2544). *สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้ง*. สถาบันพระปกเกล้า.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2548). *รายงานผลการวิจัย โครงการวิจัย เรื่อง การประเมินผลการทำงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ: คณะกรรมการการเลือกตั้ง*. สถาบันพระปกเกล้า.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2548). *คณะตุลาการรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสอยู่ภายใต้การควบคุมของศาลปกครองหรือไม่*. *จลนिति*, 2(3), 23-34.

- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2545). การควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ. ใน นันทวัฒน์ บรมานันท์ (บก.), *รวมบทความกฎหมายมหาชนจากเว็บไซต์ www.pub-law.net เล่ม 1*, (น. 341-378). สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. (2535). *คำอธิบายวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ: รัฐธรรมนูญเยอรมัน. โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- ปณิชา ชูเชิดปานรังสี, สุขสมัย สุทธิบัติ, และสุเมธ รอยกุลเจริญ. (2567). ปัญหาการวินิจฉัยคดีเลือกตั้งขององค์กรที่ทำหน้าที่วินิจฉัยคดีเลือกตั้งในไทย. *วารสารศุภกวีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 14(2), 487-501. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/phdssj/article/view/266515/183414>
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2539). *รายงานผลการวิจัย โครงการวิจัย เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้ง.* มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560. (13 กันยายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 93ก หน้า 1-30.
- มานิตย์ จุมปา. (2541). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540* (พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม-ปรับปรุงใหม่), นิตยธรรม.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (6 เมษายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40ก หน้า 1-90.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2540). *นิติรัฐ: หลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญเสรีประชาธิปไตย.* ใน พิรพล ศรีสิงห์ และพงศ์ชัย จินดา (บก.), *รวมบทความบางเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายปกครองและกฎหมายรัฐธรรมนูญ* (น. 7-11). นิตยธรรม.
- วิฑูรย์ วงษ์ปัญญา. (2554). *อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง* [วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]. ThaiLIS Digital Collection.
- สมยศ เชื้อไทย. (2560). *คำบรรยายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป.* โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวิทย์ ปัญญาวงศ์. (2554). *การตรวจสอบการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งและฝ่ายตุลาการ* [วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. ThaiLIS Digital Collection.
- Constitutional Council. (2024, 8 March). *La Constitution du 4 octobre 1958* [Constitution of 8 March 2024]. <https://www.conseil-constitutionnel.fr/le-bloc-de-constitutionnalite/texte-integral-de-la-constitution-du-4-octobre-1958-en-vigueur>